

گرتنی عـاجی دـند و پرسیار و نیگـرا نیـکان . شاخـوان قادر شـش

گرتنی عـاج حـردان ئـحمـد تکریتی یا “حـاجی نوگرـسـلمان” وـکو
زگار بووانی زیندانی نوگرـسـلمان (قـای سـربازی نوگرـسـلمان)
دیناسـنن، یـکـل ئـفسـر ناوـزـاوـکانی ژـمی ووخاوی بـعـس بوو
کـه دواۍ ۲۲ ساـل لـ ووخانی ژـمی بـعـس لـ ۱۱/۸/۲۰۲۵ هــواـی
دستگیرکردنی بـاوبوو. هــواـکـه هــواـکی لـ لایـک دـخـشـکـر و
لـ لایـکی دیکـدا کـمـمـک پرسیار و شـخـد هــنـتـ پـشـو.

سـرـتا باشـ بزانیـ عـاج تکریتی کـه بوو؟ عـاج ئـفسـری سـر بـ
دائیرـی ئـمنی پارتی بـعـس بوو، لـ ژمارـیک شوـندا وـکو ئـفسـری
ئـمن کاری کردوو لـوانـ لـ موسـنا (المثنی)، بـسـیـ (البصیة) و
نوگرـسـلمان (نگرة سلمان). شایانی گوتنـ لـ هـر سـ شوـندا خـک
لـ زیندانـکانی سـر بـ پارتی بـعـدا ئـشـکـنجـ دراو و بـکـمـم
کوژراون. بـر لـ دستگیرکردنی چـند جارـک هــواـی مردنی لـ لایـن
کـس و کارـکـیـو بـاوکراوـتـو، دـگوتـرت ئـم هــواـانـ
دروستکراوی خـی بوون و بـ ئـوی کـس بـدوایدا نـگـن و سـراخی
نـکن. هـروـها دـگوتـرت عـاج هــند نـشتـرگـری دـموچاوی
کردوو و خاـکیـش لـ سـر وومـتی هــبوو لای بردوو و هـر لـ
پارـزگای تکریت ژیاو. وـکو کـسایـتیـکی خاون پـگـی کـمـمـایـتی
خـی دـرخستوو. دـگوتـرت ئاشکرا بوونـکـی دـگـنـندرـتـو بـ کـشـی
تایبـتی کـمـمـایـتی. واتـ لایـنی دژ عـاجیان بـ دـزگاکانی
ئاسایش ئاشکرا کردوو. نازانین ئـو چـندی استـ بـام ئـگـر
ئـو استـ بـت، دـزینـوی عـاج بـهـی بـدواداگـانی دـزگاکانی
ئاسایش نـبوو. واتـ ئـگـر کـشـی کـمـمـایـتی نـبووایـ کـس لـی
نـدـپرسی مات لـ کوـیـ. ئـوش لـ ئـراقی ئـستادا سـیر نیـ.

شایانی گوتنـ لـ هـرشـی گـلکوژکارانـی ئـنفالدا بـ تایبـتی لـ
ئـنفالی دوو و سـ و چوارددا لـ نـوان ۲۲ی مارس و ۸ی مای ۱۹۸۸دا بـ
هـزاران کـس لـ دـشت و دـکانـی قـرـداغ، گـرمیان و شوان و
شـخـزنی لـ پارـزگاکانی کـرکوک و سلـمانی دـستگیرکران و شـوانـی
سـرـتا تـپزاوا کران، لـو مـرمندا، گـنج و پیاوـکان استـوخـ
بـ گـمـمـکان نـردران، مندا و کچ و ژنـکان و پیرـکانیش بـ

خوارووی ئۇراق بى قىللىق سىربازىي نوگرىسلىمان نىردران. بىلىم
جارى وا ھىبوو گىنجىكەنىش بى ئىو نىردراون و پاشان بىرى و كوشتن
لى گىللى بىكىمىلىكەن نىردراون. ئىوانلى بى ئىم زىندان نىردران
بىرى و ووى ئازار و ئىشكىنجىدان، تىلىتى، بىرسىلىتى و نىخىلى
بوونى و وردى وردى گىلىكىيان مردن. عىجاج كى بىرپىرسى
قىلىزىندان كى بوو بىكىل، سىندى، دار و چىكوش بىرىتى گىيانى
زىندانىكەن. مىرقى لىزىللىدان و ئىشكىنجىداندەندان
كوشتى. بى بىزىيان لى مىندەلى داو، خىلىكى تىلىتى و بىرسى كىردو
تاكو زوو بىرن. كى زىندانىكەن مىردوون تىرمىكەنىيان بى سىگىكەنى
دىرى ولى زىندان قىللى داو. زىگار بووان بى زىرى گوتى لى سىگى
شەكەن دىكەن. زىندانىكەن خىيان دى بوالى تىرمىكەنەن بىلى
دىرى و ھىموو دىيانزەلى دوى ئىو سىگ دىن و دىيان خىن. دايى
تىرمى مىندەلى ساوای بىردىتى دىرى و زىرى باشىش لى بوون بوو كى
دوى ئىو سىگى شەكەن دىن و دىيانخىن. بىچاوى خىيان ئىو دىيان
دیتىو. عىجاج وىكو بىرپىرسى ئىم زىندان بىرپىرسى لى زىرىلى
ئىو تاوانانلى كى لىم زىندانە دا ئىنجەم دراون.

لله برچی تا ئستا عجاج تکریتی دے سنگیرن کرابوو؟ دادگای بائی
تاوانن کانی عراق لله کایسی تاوانی گے لکوژی ئی نفالدا که لله
۲۰۰۶/۸/۲۱ دا دےستی پیکرد پینج تے م تباری ه نای دادگا، ئی و ش
تے نها چے ند دان یکه بوو لله ه زاران تے م رتبار که به جره لله
جهره کان پیشکیان لله تاوانی گے لکوژی ئی نفالدا ه بوو. لله ن و ئی و
پینج که س دا ناوی عجاج نه بوو. ئی و لله لاین دادگاوه داواکراو بوو،
به مام و که س دان تے م تباری داواکراوی دیکه ه رگیز دے سنگیر نه کرا
و نه درای دادگا. دیار جهگ لله زیندانی قے ای سه ربازی
نوگره سه لمان چے ند زیندان کی دیکه ی و که ت پزاوا، دوبر، تکریت،
نزارکه و سه لامیه و هتر ه بوون به مام به رپرس و تاوانبارانی ئی و
زیندانان ه رگیز دے سنگیر نه کران. دے سه ماتی جه به جهره کردنی عراق
هیچ ه و که کی به کرد و ی به دے سنگیر کردنی تاوانبارانی داواکراوی
تاوانی ئی نفال ئی نجام نه دا، ه رچه ند لله لاین دادگاوه داوی
زیاتر لله ۴۰۰ تے م تبار که ناویان لله لیست که دا نووسرابوو و لله
لاین دادگاوه داواکرا بوون. ئی و ۴۰۰ که سه تے نها به ش کی که می
تاوانباران بوون.

لہ ہر می کوردستانی عراقدا کہ و کو و ات و ہ واری قوربا نیانہ،
لہ لایان دسہ اتدارانہ و نہ دادگایہ کی تایبہ تہ تاوانی گہ لکوژی
(چینہ ساید) داندرا، نہ ہیچ ہ و کیان بہ دستگیرکردنی تہ مہ تباران

دا. هردوو پارتی دسـهـا تدار پارتی و یـکـتـی بـکـردـو دژ دادگای سـرـکـجـاشـکان و سـتـانـو ک لـلـایـن دادگا و داواکراوون. زـر ل ئفسـر و سـرـکـرد بـعـسـیـکان هاتـن کوردستان و پانادران. بـکـورتی لـ عـراق و هـرـمـدا تاوانبارانی تاوان گـورـکان پـنـادران و پارـزگاری دـکـرن.

ئـوـی پـوـیـستـ ئـستا ئـنـجام بدرت، کـیـسـکـی ئـنـفال لـ دادگا بـکـرتـو، سـکا لـ کـسـوکاری قوربانیاں یا زگاربووان و بـرـگـیرت، کارئاسانیاں بـ بـکـرت، پارـزـریان بـ ئاماد بـکـرت، تـمـتـکانی سـر تاوانبار بـخـرنـو. هـرـوـها هـا گـریـی لـ هـر هـوـکی ئازادکردنی یا جـرـک لـ کـکـوتـن بـ ئازادکردنی عـجـاج بـکـرت. پـوـیـستـ هـوـکانی زگارکردنی عـجـاج پوچـ بـکـرتـو، وـکو عـرـبـ سونـکانی سـر بـ خـی عوبـد لـ پارـزگای تـکـریت لـ ئـستاو هـوـی بـردانی دـدـن، بانگاشـی ئـو دـکـن گوايـ ئـو و عـجـاج نیـ و ئـو کـسـکی بـ تاوان بـیـ دـبـ ئازادی بـکـن. هـنـد لـ ئـژنامـوانـکانی شاری کـرـکـو بـ مـبـستی بـدواداچوون و کـکـردنـو و زانیاری لـ سـر عـجـاج چووبوون لای ما بـکـی عـجـاج، بـمـ لـلـایـن دـزگایانی ئاسایش و پـلـیـسی تـکـریتـو بـ گـریان لـ کرا و هـرچـی وـنـی گـرتـوویان لـیان سـنـدنـو و بـ ماوـی چـنـدین کاتـژمـر دـستـبـسـر کران. ئـوان هـنـد زانیاری گـرـنگـیان دـستـکـوتـو و لایانوايـ ئـو عـجـاجی نوگـر سـلـمان و خـیـشی لای دـزگای ئاسایشی ئـراقـی دانی بـوـدا ناو.

پـوـیـستـ پـرـسـی دادگایـکـ بـلـایـنـان ئـنـجام بدرت و گـواهیـدـر و زگاربووان بـبـردـنـ دادگا و پارـزگاری لـ ژیاـنیاں بـکـرت. بـم جـر بـپـیـی یاسای تاوانی گـلـکوژی مادـی ۱۱ و تاوانی دژ بـ مـرـفـایـتی مادـی ۱۲ دادگای بـکـرت. پـوـیـستـ دادگا لـ دیدی ئـم تاوانانـو بـ وردی و چـیـی بـوانـتـ تاوانـکانی عـجـاج. ئـگـر دادگا تـنـها بـپـیـی مادـی ۱۲ مافـکانی مـرـف عـجـاج دادگای بکات، ئـو هـوـیـکی یاسای زـق، چـونـکـ وـکو بـیارـکی پـشـوختـ وایـ، کـ ئـوان بـ لـکـکـیـنـو و بـدواداچوونی یاسای چـ و پـ و سـمـمانـدی دـرئـنـجام، هـرـزوو بـیارـکیان سـپـاندو و ئیدی سـیـری مادـی ۱۱ تاوانی گـلـکوژی ناکـن. ئـگـر عـجـاج تاوانی گـلـکوژی ئـنـجام نـداو، دـبـ بـیـسـمـنـن چـن ئـو تاوانی گـلـکوژی ئـنـجام نـداو و لـبـرچـی تاوانـکانی ئـو تاوانی دژ بـ مـرـفـایـتیـ. لـسـر ئـو بـنچـینـیـ دـکـر سـزای دادوـران و بـوا بـ ئـم تاوانبار دـنـدـی بـبـدرتـو، بـکو ئارامیـک بـ کـسـوکاری

قوربا نیان و زگار بووان بـخـشـتـ.

گرنگی گرتنی عـجـاج وـکو بـئاگاها تـنـوـیـکـ کـ پـنجـی پـرسـیارـکـان
بـ سیستـمی دادوـری ئـراق ئـراستـ دـکـاتـ. بـیـ ئـگـر لـ بـرـی
قوربا نی و خـکـ بـگـشتی بـرسیت ئـوا هـئاگـاوی دیکـی یاسایی و
دادوـرانـی گرنگ ئـوـیـ، پـویستـ هـموو تـمـتـبارانی تاوانی
گـلـکوژی ئـنـفال و گـلـکوژیـکانی دیکـ دـستگیر بـکـرن و بدرـنـ
دادگا. زـرن ئـوانـی وـکو عـجـاج بـشـداریی استـوخـیان لـ
تاوانـکانـدا هـبوو، بـمـام تـائـستا بـ ئازادی دـسووـنـو. هـموو
ئـوانـی بـ جـر لـ جـرـکان لـ تاوانـکـ گـاون، تاوانبارن و
دـبووایـ ادـستی دادگا بـکـرن. بـی پـنادانیان تاوانـ و
دـبووایـ سزای لـسـر بـت. دادگاییکردنی تاوانبارانی تاوانی
گـلـکوژی و دژ بـ مافـکانی مـرفـ هیچ کـتـک کـن نـبـت، تا ئـو
ساتـی تاوانبار لـ ژیاندا بـت دـکـر دـستگیر بـکـرت و ئـوانـی
دادگا بـکـرت. بـ نمونـ تاوانبارانی نازی کـ لـ تاوانی گـلـکوژی
هـلـکـستـدا بـشـداریان هـبوو تا کو ئـستا دـستگیر دـکـرن و دـدرـنـ
دادگا، هـرچـنـد ئـستا پـیر و پـکـکـوتـن.

ناشتی و بـیـکـوـژیا نی دروست و ئـرـنی لـ کـمـمـگـیـکـدا دروست
نـبـت ئـگـر دادوـری نـهـتـ دی. بـداخـو لـ هـرـمی کوردستان و
ئـراقـدا ئـم داوایـ گرنگی نییـ و دـسـمـاتـداران گوـی پـ نادـن،
وـکو بـرژـوـندیـ بـنـمـایـی و خـکـی و ئـتنیـکان لـ پـشـهـر
شتـکی دیکـو دـن.

شاخـوان قادر شـشـ

۵/۸/۲۰۲۵